

Utbildningsutskottets yttrande

1996/97:UbU5y

Den ekonomiska vårpropositionen

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 17 april 1997 beslutat att bereda övriga utskott tillfälle att avge yttrande över 1997 års ekonomiska vårproposition (prop. 1996/97:150) i vad avser bl.a. den ekonomiska politiken och utgiftstaket (yrkandena 1–8) samt tilläggsbudget för år 1997 (yrkandena 9–11 och 19–68) jämte de motioner som kan komma att väckas.

Utbildningsutskottet yttrar sig i det följande över regeringens preliminära fördelning av utgifterna på utgiftsområden åren 1998–2000, särskilt vad avser utgiftsområdena 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning (yrkande 6 i denna del). I sammanhanget yttrar sig utskottet även över motionerna 1996/97:Fi42 yrkande 7 (i berörd del), 1996/97:Fi43 yrkande 5 (i berörd del), 1996/97:Fi44 yrkandena 5 (i berörd del) och 66, 1996/97:Fi45 yrkandena 27 samt 41 (i berörd del), 1996/97:Fi46 yrkande 4 (i berörd del), 1996/97:Fi49, 1996/97:Fi56, 1996/97:Fi66, 1996/97:Fi67 och 1996/97:Fi68.

Vidare behandlar utskottet regeringens förslag till tilläggsbudget för år 1997 inom utgiftsområdena 15 och 16 (yrkande 68 i denna del) samt yrkandena 20, 21, 48 och 49 i propositionen jämte den i anslutning till tilläggsbudgeten väckta motionen 1996/97:Fi50.

I yttrandet tar utskottet först upp de förslag som direkt avser utgiftsramarna. Därefter behandlas motionsyrkanden om det framtida studiestödet, om studieförbundens och folkhögskolans roll i kunskapslyftet samt om lokalisering av tillkommande högskoleplatser. Sist behandlas tilläggsbudgeten.

Utgiftsramar

Regeringens förslag

Regeringen konstaterar i propositionen att det skett en kraftig förbättring av de offentliga finanserna. Orsaken till denna är enligt propositionen det saneringsprogram som riksdagen har beslutat om. Den ekonomiska politiken syftar till att skapa en stark och växande svensk ekonomi. Detta förutsätter enligt regeringen att fler människor sätts i arbete och att deras kompetens höjs genom ett väl fungerande och utbyggt utbildningsväsende. Mot bakgrund av den förbättrade ekonomiska situationen föreslår regeringen i vår-

propositionen ett fempunktsprogram för arbete och utbildning. Två av programmens punkter berör utbildningsutskottets beredningsområde.

Den första punkten i programmet, Vård, omsorg, skola, avser en förstärkning av statens bidrag till kommunerna. Fr.o.m. år 1998 föreslår regeringen att utgiftsområde 25 förstärks med 8 miljarder kronor utöver vad som tidigare preliminärt beräknats för detta utgiftsområde. Om riksdagen bifaller regeringens förslag till tilläggsbudget för år 1997 – till vilket utbildningsutskottet återkommer längre fram i detta yttrande – kommer hälften av förstärkningen att ske redan under det året. Det finns enligt regeringen oroande signaler om att de s.k. gråzonsbarnen, barn med dolda handikapp, inte får den hjälp de behöver i skolan. Resurstillskottet bör för skolans del leda till att förstärkta resurser ges till elever med behov av särskilt stöd. Det extra resurstillskottet bör också leda till att en särskild satsning görs på miljö, natur och teknik i skolan.

Den tredje punkten i regeringens fempunktsprogram, Utbildning, avser ytterligare satsningar inom gymnasieskolan, vuxenutbildningen och högskolan. Regeringen har beräknat utgiftsramarna för utgiftsområdena 15 Studie- stöd och 16 Utbildning och universitetsforskning med hänsyn till dessa satsningar.

Regeringen aviserar ett förslag i kommande budgetproposition om att *gymnasieskolan* kompletteras med en ny, modern lärlingsutbildning som skall bli tillgänglig för de elever som börjat i gymnasieskolan hösten 1997. Av tabell 4.2 i vårpropositionen framgår att regeringen inom utgiftsområde 16 beräknat 27 miljoner kronor för år 1998, 41 miljoner kronor år 1999 och 40 miljoner kronor år 2000 för bidrag till kommunerna för ett pilotprojekt avseende lärlingsutbildning.

När det gäller *vuxenutbildningen* aviserar regeringen förslag om en ökning av den särskilda vuxenutbildningssatsning som riksdagen beslutade om våren 1996 (prop. 1995/96:222, bet. FiU15, rskr. 307). Inom utgiftsområde 16 beräknar regeringen medel för ytterligare 10 000 utbildningsplatser inom det s.k. kunskapslyftet i kommunerna varje hösttermin 1998, 1999 och 2000 utöver tidigare beslutad volym och utöver de 10 000 ytterligare platser som regeringen föreslår på tilläggsbudget för höstterminen 1997 och som utbildningsutskottet återkommer till längre fram i detta yttrande. Vidare aviserar regeringen nu förslag om medel för ytterligare 4 300 årsstudieplatser i kvalificerad yrkesutbildning hösten 1998 utöver tidigare beräknad volym för 1998 på 4 500 årsstudieplatser (prop. 1996/97:1 utg.omr. 16 s. 40, bet. UbU1, rskr. 100), således totalt 8 800 årsstudieplatser. För hösten 1999 aviserar regeringen nu förslag om medel för ytterligare 2 800 platser utöver tidigare beräknade 2 500 platser, totalt alltså 5 300 årsstudieplatser i kvalificerad yrkesutbildning.

När det gäller *högskolan* aviseras förslag om ytterligare 15 000 årsstudieplatser hösten 1998 och ytterligare 15 000 årsstudieplatser hösten 2000. Tillsammans med de ökningarna med 15 000 årsstudieplatser hösten 1997 och 15 000 hösten 1999, vilka riksdagen godkände i december 1996 (prop. 1996/97:1 utg.omr. 16, bet. UbU1, rskr. 100) kommer därmed högskolan att byggas ut med 60 000 årsstudieplatser mellan år 1997 och 2000. För att garantera kvaliteten i den pågående utbyggnaden av högskolan aviserar rege-

ringen förslag för att tillgodose dels lärares kompetensutveckling, dels högskolans och det omgivande samhällets behov av fler forskarutbildade. Utgiftsramen för utgiftsområde 16 har i vårpropositionen tillförts 236 miljoner kronor för detta.

Regeringen räknar inom utgiftsområde 16 också med vissa ytterligare besparingar, omfattande 213 miljoner kronor. Det gäller neddragning bl.a. på statens bidrag till svensk undervisning i utlandet med 20 miljoner kronor. Resterande belopp beräknar regeringen kunna spara främst genom rationaliseringskrav på utbildningsverksamheterna.

Mot bakgrund av de aviserade satsningarna föreslår regeringen en utgiftsram för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för år 1998 på 26 715 miljoner kronor, för år 1999 på 28 059 miljoner kronor och för år 2000 på 29 389 miljoner kronor.

Ramen för utgiftsområde 15 Studiestöd har beräknats med utgångspunkt i de aviserade satsningarna på fler utbildningsplatser. Regeringen har vidare räknat med att år 1998 slopa tidsersättningen för deltagare i sfi som förlorar annan inkomst. Dessa avses i stället bli erbjudna samma studiestöd som övriga vuxna. Därutöver räknar regeringen med besparingar genom att reglerna för studiestöd vid utlandsstudier skärps och genom efterkontroll av inkomst inom studiestödssystemet. Regeringen föreslår för utgiftsområde 15 en utgiftsram för år 1998 på 20 817 miljoner kronor, för år 1999 på 22 258 miljoner kronor och för år 2000 på 23 486 miljoner kronor.

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i partimotionen 1996/97:Fi42 yrkande 7 utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16 som skiljer sig från regeringens förslag på följande sätt (mkr):

	1998	1999	2000
Utg.omr. 15	-2 130	-2 630	-3 470
Utg.omr. 16	-1 928	-2 546	-2 988

Motionärerna avvisar regeringens fempunktsprogram. De befarar att det som regeringen beskriver som ett kunskapslyft innebär många platser som lämnar få bidrag till den förstärkning av kunskaper som vårt land behöver. Moderaterna anslår medel för kommunal vuxenutbildning motsvarande den nivå som använts under föregående budgetår. De vill bygga ut den kvalificerade yrkesutbildningen till 24 000 platser år 2000. Deras förslag till utgiftsram för utgiftsområde 16 innefattar återförda och ökade medel för forskning och utveckling inom skolan, tillskapandet av ett fristående institut för kvalitetsarbetet i skolan och ytterligare medel till universitet och högskolor, forskningsråd och forskningsinstitut. Moderaternas förslag till utgiftsram för utgiftsområde 15 är vidare beräknad utifrån att de avvisar regeringens neddragning av stödet för utlandsstudier och att de vill avskaffa stipendierna till dem som genomgått basår i komvux.

Folkpartiet liberalerna föreslår i partimotionen 1996/97:Fi43 yrkande 5 utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16 som skiljer sig från regeringens förslag på följande sätt (mkr):

	1998	1999	2000
Utg.omr. 15	-252	-215	of
Utg.omr. 16	+180	+180	of

Folkpartiet stöder regeringens förslag om fler utbildningsplatser men anser att de farhågor som finns för kvaliteten måste behandlas mycket seriöst. De anser att det finns stort behov av att omvandla utbildningsbidrag till doktorandtjänster, inte minst för att få fram fler disputerade lärare. Sommaruniversitetet bör enligt motionärerna ingå i varje högskolas utbildningsuppdrag. Folkpartiet säger nej till besparingen på svensk undervisning i utlandet.

Inom utgiftsområde 15 vill Folkpartiet återinföra barntillägget i svux och svuxa. Skärpta regler för studiestöd vid utlandsstudier och förslaget att avskaffa timersättningen vid sfi avvisas.

Vänsterpartiets förslag i motion 1996/97:Fi44 yrkande 5 till utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16 avviker från regeringens förslag för år 1998 endast på så sätt att utgiftsområde 15 föreslås omfatta 5 miljoner kronor mindre. Skillnaden beror på att Vänsterpartiet vill behålla timersättningen vid sfi men avskaffa dels rätten till särskilt vuxenstudiestöd vid vissa lärarutbildningar, dels basårsstipendierna i komvux.

Vänsterpartiet, som ställer sig kritiskt till konstruktionen av utgiftstaken, har inga förslag till utgiftsramar för åren 1999 och 2000.

I motionen anförts att Vänsterpartiet är tveksamt till konstruktionen av den kvalificerade yrkesutbildningen. Partiet hade hellre sett satsningar inom nuvarande system. Motionärerna anser att en väsentlig kvalitetshöjning kan nås inom högskolan genom att studenterna får mer inflytande över sin utbildning. Det är enligt motionärerna dags att också högskolan släpper in dem som studerar i beslutsfattandet på alla nivåer.

Miljöpartiet det gröna föreslår i motion 1996/97:Fi45 yrkande 41 utgiftsramar som skiljer sig från regeringens förslag på följande sätt (mkr):

	1998	1999	2000
Utg.omr. 15	of	of	of
Utg.omr. 16	+40	+40	+40

Ytterligare medel bör enligt Miljöpartiet tillföras för pedagogiska hjälpmedel och aktiv hjälp för elever med läs- och skrivsvårigheter samt till Naturvetenskapliga forskningsrådet för information om genteknik. Motionärerna anför i yrkande 27 att en del av detta kan finansieras genom en något lägre uppräkningsanslag till särskilda utbildningsinsatser för vuxna. De påtalar i sistnämnda yrkande även att det behövs en kraftig förstärkning av grundforskningen. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på en omfördelning från medel till tillämpad forskning till anslagen till grundforskning.

Kristdemokraternas förslag i motion 1996/97:Fi46 yrkande 4 till utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16 skiljer sig från regeringens förslag på följande sätt (mkr):

1996/97:UbU5y

	1998	1999	2000
Utg.omr. 15	-1 128	-1 461	-1 070
Utg.omr. 16	-390	-790	-1 190

Kristdemokraterna förespråkar en utbildningssatsning som sker i långsammare takt, eftersom det finns risk för att kvaliteten på utbildningen eljest blir lidande. De anser att en viktig del av utbildningssatsningen måste göras inom grundskolan och gymnasieskolan, vilket partiet vill möjliggöra genom en förstärkning av kommunsektorn med 2,3 miljarder kronor mer än vad regeringen föreslagit. En större del av resurserna än vad regeringen föreslagit bör enligt motionärerna användas till att bygga ut den kvalificerade yrkesutbildningen.

Inom utgiftsområde 15 vill Kristdemokraterna återställa barntillägget inom svuxa. De vill avskaffa det särskilda N/T-stödet och stipendierna till dem som slutfört basår i komvux.

Utbildningsutskottets bedömning

Utbildningsutskottet förordar att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag till utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16 och avstyrker motionerna 1996/97:Fi42 yrkande 7, 1996/97:Fi43 yrkande 5, 1996/97:Fi44 yrkande 5, 1996/97:Fi45 yrkande 41 och 1996/97:Fi46 yrkande 4, alla i denna del.

Utbildningsutskottet delar regeringens åsikt att nyckeln till lägre arbetslöshet, högre tillväxt, ökad jämställdhet och vidgad valfrihet mer än något annat är utbildning och kompetenshöjning. Satsningen på vuxenutbildning för dem som saknar fullständig gymnasial utbildning är enligt utbildningsutskottets mening utomordentligt viktig för att förhindra att de som har låg utbildning varaktigt slås ut från arbetslivet i samband med omstruktureringar inom olika branscher och offentliga verksamheter. Erfarenheterna hittills av försöksverksamheten med kvalificerad yrkesutbildning tyder på att denna fyller ett viktigt behov i arbetslivet. Det mycket stora sökandetrycket på högskolans grundutbildning, liksom näringslivets uttalade behov av fler högskoleutbildade särskilt inom naturvetenskapliga och tekniska områden, gör det angeläget att ytterligare bygga ut högskolan.

Utskottet utgår från att den utökade verksamheten skall bedrivas med samma kvalitet som den hittills beslutade. Både för kunskapslyftet och för den kvalificerade yrkesutbildningen gäller redan att flera olika utbildningsanordnare skall kunna medverka. Det är enligt utbildningsutskottets mening mycket angeläget att alla goda krafter tas till vara. När det gäller utbyggnaden av högskolan förutsätter utskottet att regeringen vid sin beredning av förslag till hur utbyggnaden skall fördelas beaktar respektive lärosätes möjligheter att bedriva en utökad utbildning med hög kvalitet. Utskottet noterar också regeringens avsikt att anvisa medel för kompetensutveckling av högskolans lärare och för att få fram fler personer med forskarutbildning.

Förslagen i vissa av motionerna att avskaffa stipendierna efter genomfört basår i komvux, det särskilda vuxenstudiestödet för vissa N/T-studier och det särskilda vuxenstudiestödet vid vissa lärarutbildningar (sådan som leder till specialpedagogexamen) liksom förslaget att återinföra barn tillägget i svux och svuxa har behandlats av riksdagen vid upprepade tillfällen, senast i samband med fastställande av budget för år 1997. Utbildningsutskottet hänvisar till vad utskottet då anförde (bet. 1996/97:UbU2, rskr. 101) som motivering för sin avstyrkan av förslagen. Utskottet har inte ändrat uppfattning i dessa frågor.

Mot bakgrund av det statsfinansiella läget och det angelägna i de satsningar som regeringen föreslår anser utskottet att riksdagen inte bör motsätta sig de besparingar som regeringen räknat med inom utgiftsområdena 15 och 16.

Finansutskottet bör enligt utbildningsutskottets mening också avstyrka motion 1996/97:Fi45 yrkande 27. Yrkandet anknyter till en del till Miljöpartiets förslag om s.k. grundforskningsavdrag. Riksdagen avslog yrkanden om en utredning om detta i december 1996 (bet. 1996/97:UbU3, rskr. 99). I mars 1997 har utbildningsministern vidare i sitt svar på en interpellation meddelat att regeringen har för avsikt att under våren 1997 tillsätta en parlamentariskt sammansatt forskningsutredning. Denna skall göra en bred analys av organisationen och ansvarsfördelningen inom det svenska forskningssystemet utifrån samhällets behov och resurser samt forskningens möjligheter (prot. 1996/97:80). Vad gäller den del av yrkandet som handlar om hjälp för elever med läs- och skrivsvårigheter hänvisar utskottet till de ökade resurser till kommunerna som regeringen föreslår inom utgiftsområde 25 och som enligt regeringen bl.a. skall användas till att ge elever med behov av särskilt stöd den utbildning som de har rätt till. I fråga om information om genteknik hänvisar utskottet till sitt yttrande över ett motsvarande yrkande från Miljöpartiet som riksdagen avslog i december 1996 (bet. 1996/97:UbU3, rskr. 99). Utbildningsutskottet anförde då – utan att vilja förringa betydelsen av information om gentekniken – att det i första hand ankommer på berörda myndigheter och regeringen att överväga de särskilda informationsinsatser som kan komma i fråga.

Det framtida studiestödet

Bakgrund

I vårpropositionen (s. 111) meddelar regeringen sin avsikt att återkomma avseende ett nytt återbetalningssystem för studielånen, grundat på den parlamentariska Studiestödskommitténs förslag, kombinerat med en prövning av bidragsandelens storlek. Regeringen räknar med genomförande år 2000. Utbildningsutskottet uppfattar propositionen så att regeringen inte längre – såsom aviserades i budgetpropositionen (prop. 1996/97:1 utg.omr. 15 s. 15) – avser att lägga fram förslag om det framtida studiestödet under år 1997.

Riksdagen godkände i december 1996 riktlinjer för ett nytt vuxenstudiestöd, kallat särskilt utbildningsbidrag (prop. 1996/97:1 utg.omr. 15, bet. UbU2, rskr. 101), som skall införas den 1 juli 1997. Arbetslösa, och under

vissa förutsättningar anställda, skall kunna beviljas särskilt utbildningsbidrag för studier på grundskole- och gymnasienivå med belopp som motsvarar det belopp som lämnas i arbetslöshetsersättning vid arbetslöshet. Detta stöd skall kunna utgå under högst ett studieår. Det särskilda utbildningsbidraget föreslås gälla i avvaktan på ställningstagande till ett nytt studiestödssystem. Regeringen meddelar i vårpropositionen att det särskilda utbildningsbidraget kommer att bibehållas som en del i kunskapslyftssatsningen.

Motionerna

Vänsterpartiet hemställer i motion 1996/97:Fi44 yrkande 66 att regeringen i samband med kommande budgetproposition skall pröva frågan om särskilt utbildningsbidrag skall kunna utgå under hela studietiden. Motionärerna befarar att många eljest kommer att avbryta studierna efter första året, eftersom ersättningen då minskar drastiskt. Även i motion 1996/97:Fi67 (fp) framförs samma farhåga. Där sägs att regeringen inför kommande studiestödsproposition bör pröva om särskilt utbildningsbidrag skall kunna utgå för hela studietiden, eller i vart fall för fyra terminers studier.

Utbildningsutskottets bedömning

Finansutskottet bör enligt utbildningsutskottets mening avstyrka motionärernas yrkanden om tillkännagivanden. Den utgiftsram som regeringen föreslagit för år 1998 för utgiftsområde 15 inrymmer inte en utsträckning av tiden under vilken särskilt utbildningsbidrag kan utgå. Utbildningsutskottet utgår från att regeringen vid beredningen av förslag till ett nytt studiestödssystem beaktar vikten av att systemet uppmuntrar lågutbildade vuxna till att påbörja och fullfölja utbildning.

Studieförbundens och folkhögskolans roll inom kunskapslyftet

Bakgrund

Riksdagen godkände i juli 1996 riktlinjer för en särskild vuxenutbildnings-satsning som fr.o.m. hösten 1997 skulle omfatta kostnadstäckning för minst 100 000 helårsplatser (prop. 1995/96:222, bet. FiU15, rskr. 307). I budgetpropositionen konkretiserades detta till att gälla 10 000 platser inom folkhögskolan, med medel anvisade inom utgiftsområde 17, vidare – inom utgiftsområde 16 – 3 700 platser i försöksverksamheten med kvalificerad yrkesutbildning för vilken en särskild kommitté tillkallats, samt resterande 86 300 platser i gymnasial vuxenutbildning för vilken kommunerna skulle ha ansvaret (prop. 1996/97:1 utg.omr. 16 s. 40 och utg.omr. 17 s. 79 f., bet. UbU1 och KrU1, rskr. 100 och 129). Som framgått i det föregående föreslår regeringen i vårpropositionen att medel beräknas för ytterligare platser både i kvalificerad yrkesutbildning och i den del som kommunerna skall ha ansvaret för.

När det gäller den sistnämnda har en särskild förordning utfärdats (1996:1502). Regeringen fördelar medlen mellan kommunerna efter förslag från en särskild delegation. Kommunerna skall planera och anordna verk-

samheten så att utbildningens inriktning och omfattning kan bestämmas med utgångspunkt i den studerandes önskemål, behov och förutsättningar. En kommun kan enligt skollagen (1985:1100) uppdra åt andra att anordna komvux. Såväl studieförbund som folkhögskolor och andra utbildningsanordnare kan alltså anlitas av kommunerna för detta. Även folkhögskolekurser kan finansieras inom ramen för den del av kunskapslyftet som kommunerna har ansvaret för, nämligen om det finns en överenskommelse därom mellan kommunen och en folkhögskola. I sin ansökan till Delegationen för kunskapslyftet skall kommunen bl.a. redovisa hur den värderar olika utbildningsanordnares förmåga och lämplighet att utföra aktuella uppgifter.

I den förra året beslutade vuxenutbildningssatsningen ingår som nämnts dessutom 10 000 platser i folkhögskolan, för vilka medel är beräknade inom utgiftsområde 17, som tillhör kulturutskottets beredningsområde. Regeringen har i vårpropositionen inte föreslagit någon ändring i den delen. Medlen fördelas av Folkbildningsrådet.

Parallellt med genomförandet av den femåriga vuxenutbildningssatsningen fortsätter den parlamentariskt sammansatta Kunskapslyftskommittén (U 1995:09) sitt arbete, som skall utmynna i förslag om framtida vuxenutbildning. Dess uppdrag skall vara slutfört senast den 1 mars 2000.

Motionerna

I motion 1996/97:Fi49 (m) sägs att folkbildningen bör få en särskild utbildningsresurs inom det s.k. kunskapslyftet. Motionärerna hävdar att komvux i praktiken har fått monopol på utbildningen, vilket strider mot intentionerna i riksdagens beslut. Enligt motion 1996/97:Fi68 (fp) bör fördelningen av vuxenutbildningsplatser mellan komvux, folkhögskolor och studieförbund för åren 1998, 1999 och 2000 inte fastställas nu. Det bör i stället ske först sedan respektive anordnares insatser efter tidigare riksdagsbeslut har undersökts (yrkande 1). Motionärerna vill också att studieförbunden skall erhålla egna medel inom kunskapslyftet (yrkande 2).

Även i partimotionerna från Folkpartiet liberalerna (1996/97:Fi43) och Kristdemokraterna (1996/97:Fi46) påtalas folkhögskolornas och studieförbundens roll för att genomföra kunskapslyftets utbildningar, dock utan att några yrkanden framställs.

Utbildningsutskottets bedömning

Utbildningsutskottet anser att finansutskottet bör avstyrka motionerna 1996/97: Fi49 och 1996/97:Fi68.

Det har enligt utbildningsutskottets mening stort värde att kommunerna dels har fått den helt övervägande delen av ansvaret för vuxenutbildningssatsningen, dels har fått frihet att välja den organisation och utnyttja de utbildningsanordnare som är effektivast och som bäst svarar mot målgruppernas behov och de lokala förutsättningarna, som självfallet varierar mellan kommunerna. Utskottet vill särskilt påminna om att det är den studerandes önskemål, behov och förutsättningar som skall vara styrande i kommunernas arbete med kunskapslyftet. Detta markeras i den nyss nämnda förordningen

(1996:1502), där det också föreskrivs att det för varje studerande skall upprättas en individuell studieplan. När riksdagen godkände riktlinjerna för vuxenutbildningssatsningen underströks vikten av att utnyttja folkbildningens, inte minst studieförbundens, kapacitet att nå ut till de människor som är arbetslösa eller korttidsutbildade (bet. 1995/96:FiU15). Delegationen för kunskapslyftet har fört dialog med samtliga kommuner inför deras ansökningar om medel. Enligt vad utskottet erfarit har delegationens företrädare därvid understrukit vikten av att kommunerna visar öppenhet mot andra utbildningsanordnare. Kunskapslyftskommittén har fått tilläggsdirektiv att – som en grund för sina slutsatser och förslag om framtida vuxenutbildning – följa den femåriga vuxenutbildningssatsningen och den verksamhet som kommer till stånd som en följd av denna (dir. 1996:71). Kommittén skall årligen 1998 och 1999 lämna rapport till regeringen och har då möjlighet att lämna delförslag till förändringar och justeringar.

Lokalisering av tillkommande högskoleplatser

Motionerna

I motion 1996/97:Fi56 (m) framförs att det vore en fördel om en utökning av antalet högskoleplatser i Haninge kommun kunde tidigareläggas. Enligt motionären har kommunen utlovats 300 platser år 1999 och en successiv utökning av platsantalet ett antal år framåt.

Motion 1996/97:Fi66 (fp) pläderar för att Högskolan i Jönköping skall få en större andel av kommande expansion av högskolesystemet än vad en proportionell ökning skulle innebära (yrkande 1). Motionärerna anser att antalet platser vid nämnda högskola för utbildning av lärare för grundskolan bör utökas (yrkande 2) och att högskolan i Jönköping bör tilldelas platser för gymnasielärarutbildning (yrkande 3).

Utbildningsutskottets bedömning

Utbildningsutskottet anser att finansutskottet bör avstyrka motionerna, eftersom riksdagen inte bör föregripa regeringens beredning av frågan om hur de ytterligare platserna skall fördelas mellan lärosätena eller på olika utbildningar. Vidare noterar utbildningsutskottet att Högskolan i Jönköping för närvarande inte har examensrätt för gymnasielärarexamen.

Medel för utökad verksamhet år 1997 (tilläggsbudget)

Regeringens förslag

Inom ramen för den första punkten i fempunktsprogrammet, Vård, omsorg, skola, föreslår regeringen att utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner tillförs ytterligare 4 miljarder kronor budgetåret 1997. Därav skall 1 140 miljoner kronor tillföras landstingen, medan 2 660 miljoner kronor tillförs kommunerna. Av sistnämnda summa skall hälften fördelas enligt nuvarande regler med ett enhetligt belopp per invånare, medan den andra hälften skall fördelas utifrån de olika åldersgrupper som omfattas av grundskola, gymna-

sieskola och äldreomsorg. På skolområdet bör detta enligt regeringen leda till att förstärkta resurser ges till elever med behov av särskilt stöd och att särskild satsning görs på miljö, natur och teknik.

Den tredje punkten i fempunktsprogrammet är Utbildning. För budgetåret 1997 föreslår regeringen att ytterligare 383 285 000 kr tillförs utgiftsområde 15 Studiestöd och ytterligare 205 450 000 kr utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. De tillförda resurserna inom utgiftsområde 16 skall finansiera ytterligare 10 000 platser inom den särskilda vuxenutbildningssatsningen (det s.k. kunskapslyftet) i kommunerna och ytterligare 1 500 platser inom försöksverksamheten med kvalificerad yrkesutbildning fr.o.m. hösten 1997. Resurstillskottet inom utgiftsområde 15 avser studiestöd till deltagarna i utbildningen i form av studiemedel, särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa och särskilt utbildningsbidrag.

Regeringen föreslår också (yrkande 48) att ett begränsat antal av de tillkommande platserna inom kunskapslyftet får användas för att ge statsbidrag för vuxenutbildning på grundskolenivå, om det visar sig nödvändigt för att säkerställa att kunskapslyftet kommer särskilt utsatta grupper till del. Förslaget skall ses mot bakgrund av att regeringen i proposition 1995/96:222 (s. 6.16) anförde att den utbildning som ges med hjälp av särskilt bidrag från staten bör avse gymnasial vuxenutbildning.

På högskoleområdet föreslår regeringen (yrkande 49) att 18 323 000 kr av anslagsbehållningen på det i statsbudgeten för budgetåret 1995/96 under åttonde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget *Övriga utgifter inom forskning och forskarutbildning* får användas som bidrag till särskilda kostnader och vissa projekt för Malmö högskola. Det rör sig främst om visst Europasamarbete och om extra kostnader i den nya högskolans uppbyggnadsskede.

Motionen

Moderata samlingspartiet avstyrker i motion 1996/97:Fi50 yrkandena 3, 4 och 5 regeringens förslag om ökade anslag inom utgiftsområdena 15 och 16 för de 10 000 nya platserna inom kunskapslyftet. De anser (yrkande 6) att en omprioritering bör göras inom befintliga budgetramar så att antalet platser inom kvalificerad yrkesutbildning kan ökas. Vad gäller regeringens förslag att en del av medlen inom kunskapslyftet skall få användas för utbildning på grundskolenivå påpekas i motionen att kommunerna i dag har en lagstadgad skyldighet att ordna sådan utbildning i den omfattning som krävs. Finansiering av grundläggande vuxenutbildning skall enligt motionärernas uppfattning vara kommunernas ansvar. Regeringens förslag avstyrks därför (yrkande 1).

Motionärerna avstyrker också förslaget att drygt 18 miljoner kronor av anslagsbehållningen på det tidigare reservationsanslaget *Övriga utgifter inom forskning och forskarutbildning* skall få användas som bidrag till särskilda kostnader och vissa projekt vid uppbyggnaden av Malmö högskola (yrkande 2). Motiveringen i motionen är att de tveksamheter som Moderaterna tidigare anfört beträffande Malmöhögskolan inte fått tillfredsställande svar.

Utbildningsutskottet ställer sig bakom regeringens förslag om *anslagsökningar inom utgiftsområdena 15 och 16* för att möjliggöra en utbyggnad av kunskapslyftet och den kvalificerade yrkesutbildningen redan fr.o.m. hösten 1997. Motion 1996/97:Fi50 yrkandena 3, 4 och 5 bör således avstyrkas av finansutskottet, som bör tillstyrka regeringens yrkande 68 när det gäller de nämnda utgiftsområdena.

Yrkande 6 i motionen bör enligt utskottets mening också avstyrkas. Den *kvalificerade yrkesutbildningen* vänder sig till personer som redan har kunskaper motsvarande ett nationellt program i gymnasieskolan. Kunskapslyftet däremot vänder sig till personer som saknar fullständig gymnasieutbildning. Personer med låg utbildningsnivå riskerar att bli förlorare på arbetsmarknaden och i samhällslivet. Utskottet anser att båda utbildningstyperna är angelägna, och är inte berett att förorda att den förstnämnda expanderar på bekostnad av kunskapslyftet.

Utbildningsutskottet utgår från att kommunerna skall använda de tillkommande platserna inom kunskapslyftet, liksom de redan beslutade, på det sätt som bäst gagnar individerna och att både studieförbund, folkhögskolor och andra utbildningsanordnare skall kunna anlitas även för dessa platser.

Finansutskottet bör enligt utbildningsutskottets mening även tillstyrka regeringens yrkande 48 om bidrag till ett begränsat antal kommuner för *vuxenutbildning på grundskolenivå*, och således avslå motion 1996/97:Fi50 yrkande 1. Liksom motionärerna konstaterar utbildningsutskottet att kommunerna har en lagstadgad skyldighet att anordna grundläggande vuxenutbildning för de invånare som har rätt till utbildningen och önskar delta i den. Detta föreskrivs i 11 kap. 8 § skollagen (1985:1100). Det normala är därför enligt utskottets mening att kommunerna själva finansierar denna obligatoriska verksamhet, på samma sätt som de finansierar grundskola, särskola, gymnasieskola och sfi, som de också är skyldiga att anordna för alla invånare som är berättigade därtill. Detta bör enligt utskottets mening gälla även framdeles. I vårpropositionen hänvisar regeringen i denna fråga till skrivelse 1996/97:112 Utvecklingsplan för förskola, skola och vuxenutbildning – kvalitet och likvärdighet. Där sägs på s. 93 att kunskapslyftet resulterar i uppsökande verksamhet och information till dem som fått minst utbildning tidigare. I den dialog som förs mellan Delegationen för kunskapslyftet och kommunerna har många påpekat att dolda behov av grundläggande vuxenutbildning kan komma att tydliggöras och att kommuner därmed kan komma att få svårt att leva upp till sin lagstadgade skyldighet vad gäller grundläggande vuxenutbildning. Regeringen begär i vårpropositionen möjlighet att ge statsbidrag till grundläggande vuxenutbildning inom kunskapslyftet till ett begränsat antal kommuner, och detta avses ske om det visar sig nödvändigt för att säkerställa att kunskapslyftet kommer särskilt utsatta grupper till del. Med dessa begränsningar anser utskottet att riksdagen bör godkänna vad regeringen förordar på denna punkt. Utskottet utgår från att regeringen kommer att följa utvecklingen av detta mycket noga, och att förändringen inte tillåts medföra att kommuner vältrar över det ekonomiska ansvaret för den grundläggande vuxenutbildningen på staten.

När det gäller *Malmö högskola* anser utskottet att finansutskottet bör tillstyrka regeringens yrkande 49 och avslå motion 1996/97:Fi50 yrkande 2. Riksdagen godkände i december 1996 (prop. 1996/97:1 utg.omr. 16, bet. UbU1, rskr. 100) att en högskola inrättas i Malmö med en inriktning som bl.a. innefattar att Europakunskap skall utgöra ett av högskolans profilområden. Utskottet anser inte att riksdagen bör motsätta sig att regeringen använder anslagsbehållning på ett reservationsanslag från 1995/96 för de ändamål vid Malmö högskola som beskrivs i vårpropositionen och som ligger väl i linje med riksdagens beslut om inrättande av den nya högskolan.

Lagändringar på studiestödsområdet

Regeringens förslag

Särskilt vuxenstudiestöd (svux) och särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa (svuxa) utgår med ett belopp som är knutet till den ersättning som den studerande är berättigad till från arbetslöshetskassa eller KAS. För den som arbetat deltid har dock såväl svux eller svuxa som utbildningsbidrag enligt förordningen om arbetsmarknadsutbildning beräknats utifrån dagpenning motsvarande heltid, om studierna bedrivs på heltid. Enligt den nya förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd lämnas emellertid utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning med samma belopp som deltagaren är berättigad till i arbetslöshetsersättning. Uppräkning av dagpenningen för deltidsarbete till att motsvara heltidsarbete sker alltså inte längre vid arbetsmarknadsutbildning. När det gäller svux och svuxa är däremot de äldre reglerna fortsatt giltiga fram till den 1 juli 1997. Regeringen anser att de hittillsvarande reglerna om tillämpning av dagpenning motsvarande heltidsarbete även när det gäller dem som endast arbetat deltid har verkat rekryterande till vuxenutbildning och i sak bör bibehållas för svux och svuxa. Därför föreslås nu att en ny paragraf 6 a införs i 7 kap. studiestödslagen (1973:349) och en hänvisning till denna i 2 § lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa.

Regeringen föreslår också en ändring i 1 kap. 8 § studiestödslagen (1973:349) i syfte att klargöra att egenföretagare och deras familjer jämställs med arbetstagare och deras familjer när det gäller tillämpning av EG-rätten eller EES-avtalet i studiestödssammanhang. Centrala studiestödsnämnden tillämpar enligt propositionen redan i dag studiestödslagen på det sättet, men regeringen föreslår alltså nu att lagen förtydligas på denna punkt.

Utbildningsutskottets bedömning

Utbildningsutskottet har inget att invända mot regeringens förslag och föreslår att finansutskottet tillstyrker dem.

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

I beslutet har deltagit: Jan Björkman (s), Beatrice Ask (m), Bengt Silfverstrand (s), Ingegerd Wärnersson (s), Rune Rydén (m), Agneta Lundberg (s), Andreas Carlgren (c), Torgny Danielsson (s), Ulf Melin (m), Tomas Eneroth (s), Britt-Marie Danestig-Olofsson (v), Majléne Westerlund Panke (s), Gunnar Goude (mp), Tomas Högström (m), Ola Ström (fp), Tuve Skånberg (kd) och Majvi Andersson (s).

Avvikande meningar

1. Utgiftsramar

Beatrice Ask, Rune Rydén, Ulf Melin och Tomas Högström (alla m) anser att avsnittet Utskottets bedömning under rubriken Utgiftsramar bort ha följande lydelse:

Utbildningsutskottet förordar att finansutskottet tillstyrker de förslag till utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16 som föreslås i motion 1996/97:Fi42 yrkande 7 och avstyrker regeringens förslag och motionerna 1996/97:Fi43 yrkande 5, 1996/97:Fi44 yrkande 5, 1996/97:Fi45 yrkande 41 och 1996/97:Fi46 yrkande 4, alla i denna del.

Enligt utbildningsutskottets mening bör regeringens fempunktsprogram avvisas. Regeringen gör avkall på kvaliteten för att uppnå kvantitativa mål och förbättra arbetslöshetsstatistiken. Den volym vuxenutbildningen hittills har haft när det gäller reguljära och tillfälliga utbildningsplatser bör tillgodoses behovet att erbjuda lågutbildade vuxna möjligheter att skaffa sig utbildning på gymnasienivå eller komplettera kunskaper inför vidare studier. Den kvalificerade yrkesutbildningen bör byggas ut till 24 000 platser år 2000 inom de utgiftsramar för utgiftsområde 16 som utskottet förordar. Ramarna rymmer ett antal åtgärder för att främja en hög kvalitet på utbildningsväsendet, bl.a. ökade medel för forskning och utveckling inom skolan och skapandet av ett nytt fristående institut för uppföljning, utvärdering och tillsyn av skolan. Vidare inrymmer de förordade utgiftsramarna för utgiftsområde 16 ytterligare medel till universitet och högskolor, forskningsråd och forskningsinstitut. Utgiftsramarna för utgiftsområde 15 bör beräknas i konsekvens med utskottets inställning till inriktningen av vuxenutbildningen. Besparing bör göras genom att stipendier inte utgår till dem som slutfört basårutbildning i komvux. Däremot bör staten inte försvåra för svenska ungdomar att studera utomlands utan i stället underlätta sådana studier.

Finansutskottet bör --- (=utskottet) --- (prot. 1996/97:80). Vad gäller yrkandets andra del om hjälp för elever med läs- och skrivsvårigheter erinrar utskottet om kommunernas ansvar för att elever med behov av särskilt stöd får detta. I fråga om --- (=utskottet) --- i fråga.

1996/97:UbU5y

2. Utgiftsramar

Ola Ström (fp) anser att avsnittet Utskottets bedömning under rubriken Utgiftsramar bort ha följande lydelse:

Utbildningsutskottet förordar att finansutskottet tillstyrker de förslag till utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16 som föreslås i motion 1996/97:Fi43 yrkande 5 och avstyrker regeringens förslag och motionerna 1996/97:Fi42 yrkande 7, 1996/97:Fi44 yrkande 5, 1996/97:Fi45 yrkande 41 och 1996/97:Fi46 yrkande 4, alla i denna del.

Utskottet vill understryka vikten av att universitet och högskolor ges möjlighet till långsiktig planering. Regeringens sätt att en gång i halvåret ändra förutsättningarna för utbyggnaden av den högre utbildningen hotar kvaliteten. I varje högskolas utbildningsuppdrag borde ingå att ge utbildning på sommaren. Till en början skall detta ske som ett särskilt uppdrag men på sikt bör högskolorna planera för tre terminer. Medel för 25 000 platser i sommaruniversitet bör beräknas inom utgiftsområde 16. Det finns ett stort behov av att omvandla utbildningsbidrag till doktorandtjänster, inte minst för att kunna få fram fler disputerade lärare. Utgiftsramen bör tillföras 40 miljoner kronor motsvarande 300 doktorandtjänster. För svenska barn och ungdomar som växer upp utomlands är den svenska undervisningen av stor betydelse. Regeringens förslag att minska anslaget med 20 miljoner kronor avvisas därför.

Inom utgiftsområde 15 bör inga medel beräknas för särskilt vuxenstudiestöd till studerande vid vissa N- och T-utbildningar eller för studerande i YTH-utbildning. I konsekvens med vad utskottet förordat om sommaruniversitet bör även utgiftsområde 15 räknas upp. De negativa effekterna av att barn-tillägget i svux och svuxa tagits bort måste snarast åtgärdas. Barn-tillägget i svux och svuxa bör därför återinföras. Ungdomar bör uppmuntras att studera utomlands. Därför avvisas regeringens förslag om skärpta regler för utlandsstudier. Det är vidare av stor vikt att invandrare lär sig svenska, för att klara sin vardag och för att få ett riktigt jobb. Timersättningen i sfi bör därför behållas.

Finansutskottet bör --- (=utskottet) --- i fråga.

3. Utgiftsramar

Britt-Marie Danestig-Olofsson (v) anser att avsnittet Utskottets bedömning under rubriken Utgiftsramar bort ha följande lydelse:

Utbildningsutskottet förordar att finansutskottet tillstyrker det förslag till utgiftsram för år 1998 för utgiftsområde 15 som förts fram i motion 1996/97:Fi44 yrkande 5 samt det förslag till utgiftsram för utgiftsområde 16 som regeringen lagt fram avseende år 1998. Utbildningsutskottet anser att finans-

utskottet bör föreslå riksdagen att inte fastställa några utgiftsramar för åren 1999 och 2000. Regeringens förslag och motionerna 1996/97:Fi42 yrkande 7, 1996/97:Fi43 yrkande 5, 1996/97:Fi45 yrkande 41 och 1996/97: Fi46 yrkande 4 (alla i denna del) bör således avstyrkas.

Den utökning av kunskapslyftet som regeringen föreslår och som tillstyrks i motion 1996/97:Fi44 yrkande 5 är välkommen. Försöksverksamheten med kvalificerad yrkesutbildning har ännu inte utvärderats, och dess huvudmannaskap och placering i förhållande till andra utbildningar är oklar. Utskottet skulle därför hellre ha sett satsningar inom nuvarande system. Den föreslagna utbyggnaden av den högre utbildningen är mycket positiv mot bakgrund av att över 40 000 behöriga sökande inte kunde beredas plats vid den senaste antagningen. Utskottet är dock kritiskt mot bristen på långsiktighet och förutsägbarhet i regeringens agerande. En väsentlig kvalitetshöjning kan nås genom att studenter får mer inflytande över sin utbildning. De som studerar bör släppas in i beslutsfattandet på alla nivåer inom högskolan.

Inom utgiftsområde 15 anser utbildningsutskottet att rätten till särskilt vuxenstudiestöd vid utbildning till specialpedagogexamen samt basårsstipendierna i komvux kan avskaffas. Däremot bör timersättningen vid sfi bibehållas.

Finansutskottet bör — — — (=utskottet) — — — i fråga.

4. Utgiftsramar

Gunnar Goude (mp) anser att avsnittet Utbildningsutskottets bedömning under rubriken Utgiftsramar bort ha följande lydelse:

Utbildningsutskottet förordar att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag till utgiftsramar för utgiftsområde 15 samt det förslag till utgiftsramar för utgiftsområde 16 som förts fram i motion 1996/97:Fi45 yrkande 41. Regeringens förslag avseende utgiftsområde 16 samt motionerna 1996/97:Fi42 yrkande 7, 1996/97:Fi43 yrkande 5, 1996/97:Fi44 yrkande 5 och 1996/97:Fi46 yrkande 4 (alla i de delar de avser utgiftsområdena 15 och 16) bör således avstyrkas.

Utbildningsutskottet anser det positivt och nödvändigt att i en tid av arbetslöshet satsa på utbildning. En förutsättning är dock att utbildningen håller en hög kvalitet. En nyckelfaktor när det gäller utbildningens kvalitet är tillgången på bra lärare. Lärarutbildningen måste därför prioriteras inom den utbyggnad av högskoleutbildningen som regeringen föreslår och som utskottet nu förordar.

Finansutskottet bör enligt utbildningsutskottets mening även tillstyrka motion 1996/97:Fi45 yrkande 27. En kraftig förstärkning av grundforskningen behövs och skulle kunna ske genom det som Miljöpartiet de gröna har kallat för grundforskningsavdrag. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om en omfördelning mellan anslagen till tillämpad forskning och till grundforskning. Ytterligare medel bör även tillföras för pedagogiska hjälpmedel och aktiv hjälp för elever med läs- och skrivsvårigheter samt till Naturvetenskapliga forskningsrådet för information om genteknik. En del av detta kan finansieras genom att anslagen till särskilda utbildningsinsatser för

vuxna räknas upp något mindre än regeringen aviserat i vårpropositionen. Det utbildningsutskottet här anför bör finansutskottet föreslå riksdagen att ge regeringen som sin mening till känna.

5. Utgiftsramar

Tuve Skånberg (kd) anser att avsnittet Utbildningsutskottets bedömning under rubriken Utgiftsramar bort ha följande lydelse:

Utbildningsutskottet förordar att finansutskottet tillstyrker de förslag till utgiftsramar för utgiftsområdena 15 och 16 som föreslås i motion 1996/97:Fi46 yrkande 4 och avstyrker regeringens förslag och motionerna 1996/97:Fi42 yrkande 7, 1996/97:Fi43 yrkande 5, 1996/97:Fi44 yrkande 5 och 1996/97:Fi45 yrkande 41, alla i denna del.

Utbildningsutskottet anser att den av regeringen föreslagna utbildnings-satsningen är välkommen, men att utbyggnadstakten är orealistisk. Utbyggnaden bör ske i långsammare takt för att kvaliteten inte skall urholkas. Man bör enligt utskottets mening inte enbart satsa på eftervård i form av vuxenutbildning, utan också på förebyggande insatser för eleverna i grundskolan och gymnasieskolan. Den ekonomiska politiken bör läggas om så att kommunerna får medel för att kunna göra nödvändiga satsningar inom skolans område. Av resurserna för utbildningssatsningen bör en större del än regeringen tänkt sig användas till att bygga ut den kvalificerade yrkesutbildningen. Här finns en mycket stor efterfrågan. Man bör dessutom överväga att öronmärka de pengar som går till var och en av de tre utbildningsformerna komvux, folkhögskolor och studieförbund.

Den besparing på svensk undervisning i utlandet som regeringen aviserar skulle drabba utlandsundervisningen orimligt hårt. För att dämpa de negativa effekterna bör besparingen vara mindre.

Eftersom utbyggnaden av högskolan och vuxenutbildningen bör ske i långsammare takt kan utgiftsramarna för utgiftsområde 15 minskas. Dessutom anser utskottet att man bör avskaffa stipendierna till dem som genomgått basår i komvux och det särskilda vuxenstudiestödet till studerande i viss naturvetenskaplig och teknisk utbildning. Studiemedlen bör vara resultatrelaterade. Det måste dock vara möjligt att dra ned på studietakten någon termin om särskilda omständigheter finns eller om tidigare studieresultat är goda. Barntillägget i svuxa bör återinföras.

Finansutskottet bör — — — (=utskottet) — — — i fråga.

6. Det framtida studiestödet

Britt-Marie Danestig-Olofsson (v) anser att avsnittet Utbildningsutskottets bedömning under rubriken Det framtida studiestödet bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas bedömning att det finns en stor risk för studieavbrott om möjligheten att få särskilt utbildningsbidrag upphör efter det första studieåret. Regeringen bör därför i samband med kommande budgetproposition pröva frågan om särskilt utbildningsbidrag skall kunna utgå under hela studietiden. Enligt utbildningsutskottets mening bör finansutskot-

tet föreslå riksdagen att med bifall till motion 1996/97:Fi44 yrkande 66 och med anledning av motion 1996/97:Fi67 som sin mening ge regeringen detta till känna.

1996/97:UbU5y

7. Medel för utökad verksamhet år 1997 (tilläggsbudget)

Beatrice Ask, Rune Rydén, Ulf Melin och Tomas Högström (alla m) anser att avsnittet Utbildningsutskottets bedömning under rubriken Medel för utökad verksamhet år 1977 (tilläggsbudget) bort ha följande lydelse:

Med erfarenhet av hur tillgängliga platser tidigare har använts avvisar utskottet den *utökning av kunskapslyftet* som regeringen föreslår. Utskottet hälsar med tillfredsställelse att regeringen insett betydelsen av och intresset för den *kvalificerade yrkesutbildningen*. Denna utbildningsform bör enligt utskottets mening öka snabbare än regeringen föreslagit, genom en omprioritering inom redan beslutad budgetram mellan sådana platser och andra utbildningsplatser. Utbildningsutskottet anser att finansutskottet bör tillstyrka motion 1996/97:Fi50 yrkandena 3, 4, 5 och 6 och avstyrka regeringens förslag till anslag på tilläggsbudget inom utgiftsområdena 15 och 16.

Regeringens förslag om bidrag till ett begränsat antal kommuner för *vuxenutbildning på grundskolenivå* medför enligt utskottets mening risk för att kommunernas ansvar för grundläggande vuxenutbildning urholkas. Utskottet anser därför att finansutskottet bör föreslå riksdagen att med bifall till motion 1996/97:Fi50 yrkande 1 avslå regeringens förslag (yrkande 48).

När det gäller *Malmö högskola* anser utskottet att många och avgörande frågor för Malmöhögskolans framtid inte ännu är lösta eller tillfredsställande analyserade. Innan de tveksamheter som framfördes i motion 1996/97:Ub411 yrkande 12 fått ett tillfredsställande svar bör riksdagen enligt utbildningsutskottets mening inte ställa medel till organisationskommitténs förfogande för olika forsknings- och samarbetsprojekt. Finansutskottet bör därför föreslå riksdagen att med bifall till motion 1996/97:Fi50 yrkande 2 avslå regeringens förslag (yrkande 49) att använda 18 323 000 kronor av anslagsbehållningen för budgetåret 1995/96 på reservationsanslaget *Övriga utgifter inom forskning och forskarutbildning* som bidrag till viss verksamhet vid Malmö högskola.

Särskilt yttrande

Tuve Skånberg (kd) anför:

Regeringen föreslår en sänkning av utbildningsbidrag till deltagare i arbetsmarknadsutbildning utan a-kassa. Man motiverar sänkningen med att bidraget inte bör överstiga vad som ges i reguljär utbildning. Vi kristdemokrater anser också att jämlikhet bör råda och att sänkningen därför är befogad. Vårt villkor är dock att även denna grupp ges möjlighet att utnyttja en lånedel för att kompensera bortfallet och för att jämställa dem med övriga studerandegrupper. Vi avsätter medel till detta under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Till finansutskottet.....	1
Utgiftsramar.....	1
Regeringens förslag.....	1
Motionerna.....	3
Utbildningsutskottets bedömning.....	5
Det framtida studiestödet.....	6
Bakgrund.....	6
Motionerna.....	7
Utbildningsutskottets bedömning.....	7
Studieförbundens och folkhögskolans roll inom kunskapslyftet.....	7
Bakgrund.....	7
Motionerna.....	8
Utbildningsutskottets bedömning.....	8
Lokalisering av tillkommande högskoleplatser.....	9
Motionerna.....	9
Utbildningsutskottets bedömning.....	9
Medel för utökad verksamhet år 1997 (tilläggsbudget)	9
Regeringens förslag.....	9
Motionen.....	10
Utbildningsutskottets bedömning.....	11
Lagändringar på studiestödsområdet.....	12
Regeringens förslag.....	12
Utbildningsutskottets bedömning.....	12
Avvikande meningar.....	13
1. Utgiftsramar	13
2. Utgiftsramar	14
3. Utgiftsramar	14
4. Utgiftsramar	15
5. Utgiftsramar	16
6. Det framtida studiestödet.....	16
7. Medel för utökad verksamhet år 1997 (tilläggsbudget).....	17
Särskilt yttrande	17